

ingediend op **1648** (2022-2023) – Nr. 3
13 september 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Philippe Muyters

over het voorstel van decreet

van Hannelore Goeman, Ludwig Vandenhove en Thijs Verbeurgt

tot wijziging van
de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013,
wat betreft de gunstregelingen
voor familiale vennootschappen
in de erf- en schenkbelasting
voor onroerende goederen
die hoofdzakelijk voor private bewoning
aangewend worden of bestemd zijn

Documenten in het dossier:

1648 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van decreet
– Nr. 2: Amendement

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting	4
2.	Algemene bespreking	5
2.1.	Tussenkomst van Maurits Vande Reyde	5
2.2.	Tussenkomst van Sarah Smeyers.....	6
2.3.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	7
2.4.	Tussenkomst van Peter Van Rompuy	7
2.5.	Tussenkomst van Steven Vandeput	7
2.6.	Tussenkomst van Hannelore Goeman	7
2.7.	Tussenkomst van Philippe Muyters	8
2.8.	Tussenkomst van Maurits Vande Reyde	8
2.9.	Tussenkomst van Peter Van Rompuy	8
2.10.	Tussenkomst van Hannelore Goeman	9
2.11.	Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz.....	9
2.12.	Tussenkomst van Thijs Verbeurgt	9
3.	Artikelsgewijze bespreking en stemming	9
4.	Stemming over het geheel	9

Op 20 juni 2023 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie het voorstel van decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de gunstregelingen voor familiale vennootschappen in de erf- en schenkbelasting voor onroerende goederen die hoofdzakelijk voor private bewoning aangewend worden of bestemd zijn.

1. Toelichting

Hannelore Goeman licht het voorstel van decreet toe. Sinds 2012 bestaat in Vlaanderen een fiscaal gunstregime in de erf- en schenkbelasting voor activa van familiale ondernemingen en aandelen van familiale vennootschappen. Dat vindt de Vooruitfractie op zich een goede zaak, aangezien de bedoeling was om de continuïteit van familiebedrijven te bevorderen, als die tussen generaties overgedragen worden. Op dergelijke bedrijven mag men terecht trots zijn.

Dat goed bedoelde mechanisme wordt volgens experts echter misbruikt voor fiscale optimalisatie: constructies opzetten om erfbelasting te ontwijken. Men doet dat door privé-eigendom in de vennootschappen onder te brengen dat niets met de economische activiteit te maken heeft, waarbij het lid een villa in Zuid-Frankrijk of huurappartementen aan zee als voorbeelden geeft. Op die manier worden ook die eigendommen overgeërfd tegen het gunstpercentage van 3 procent, dan wel geschonken tegen 0 procent, terwijl de gewone erfbelasting tot 27 procent kan oplopen.

Dat was nooit de bedoeling van de decreetgever, zoals blijkt uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet waarmee de regeling werd ingevoerd (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1326/1). Het lid citeert: "Het is derhalve niet de bedoeling om private personen die hun privaat patrimonium in vennootschappen onderbrengen (de zogenaamde 'patrimoniumvennootschappen') en derhalve niet de bedoeling hebben een economische (maatschappelijke) ondernemingswaarde te creëren van de gunstmaatregelen te laten meegenieten." Recente rechtspraak heeft echter aangetoond dat de wetgeving onvoldoende duidelijk is en ruimte laat voor interpretatie, waardoor een feitelijke uitholling plaatsvindt van het begrip 'reële economische activiteit'.

Als voorbeeld is er de uitspraak van 4 februari 2020 van de rechtbank van eerste aanleg in Gent.¹ Die uitspraak ging over de erfenis van aandelen van een vennootschap waarin zich naast een hoeveslagerij ook voor meer dan 3 miljoen euro waarde aan onroerend goed bevond. De rechtbank oordeelde dat de activiteit die de hoeveslagerij vertegenwoordigde, voldoende bewijs was van het bestaan van een reële economische activiteit. Daardoor kon de volledige vennootschap, inclusief het onroerend goed, tegen het verminderde tarief overgeërfd worden.

Die uitspraak staat in schril contrast met de kijk van Vlabel, die in een omzendbrief duidelijk stelt dat "concreet aangetoond dient te worden dat alle onroerende goederen die aanwezig zijn in de vennootschap, worden aangewend voor de economische activiteit van de vennootschap, en derhalve geen privaat patrimonium betreffen. De decreetgever heeft nooit de bedoeling gehad om onroerend goed dat voor privaat genot bestemd of gebruikt is, op te nemen in een gunstregime."² Volgens het lid is het standpunt van de Vlaamse Belastingdienst duidelijk: als er geen band is met de economische activiteit van de familievennootschap, kan van het gunstregime geen gebruik worden gemaakt voor het geheel.

¹ Rechtbank van eerste aanleg Gent, 4 februari 2020, rolnummer 18/2476/A.

² Omzendbrief VLABEL 2015/2 betreffende de interpretatie van de regelgeving met betrekking tot de overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen zoals ingelast in de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 bij decreet van 19 december 2014.

Ondertussen kreeg het Grondwettelijk Hof daarover prejudiciële vragen voorgelegd, die het in maart 2023 beantwoordde.³ Het lid vat samen dat het volgens het hof niet onredelijk is dat de aandelen van de familiale vennootschap als geheel in aanmerking komen voor de toepassing van het gunstregime, maar dat is een beleidskeuze. Het hof zegt dus dat de keuze door het parlement moet gemaakt worden, concludeert Hannelore Goeman. Zij legt haar vraag daarom aan de commissie voor: kiest men ervoor het gunstregime in te zetten als regeling om familiebedrijven te stimuleren hun activiteiten over te dragen tussen generaties, dan wel om het gebruik voor fiscale optimalisatie te blijven tolereren, dus zo weinig mogelijk erfbelasting te betalen op privévennootschappen? Dat laatste vindt haar fractie onaanvaardbaar aangezien andere mensen de volle pot moeten betalen.

Een aantal replieken van de commissieleden tijdens de bespreking van een eerdere versie van dit voorstel van decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1188/1) waren terecht. Eerst hadden de indieners zich op de lijn van Vlabel gezet en geoordeeld dat de opname van privé-eigendommen in de vennootschap die niets met de economische activiteit te maken hebben, ertoe leidt dat men niet meer in aanmerking komt voor het fiscale gunstregime. In wat voorligt, proberen de indieners dat laatste te redden door een rechtvaardige tussenweg voor te stellen, die erin bestaat dat enkel de overeenstemmende waarde van de activa die voor de economische activiteit gebruikt worden, overgeërfd of geschonken kan worden aan gunsttarief.

Concreet wil dat zeggen dat de overeenstemmende waarde van onroerende goederen die hoofdzakelijk tot private bewoning worden aangewend evenals passief belegde activa binnen de familiale vennootschap uitgesloten worden van de gunstregimes. De reële verkoopwaarde van deze activa dient dan aan het normale tarief belast te worden. Het lid benadrukt daarbij het belang van het woord 'hoofdzakelijk', waardoor bewoonde panden met een duidelijke band met de economische activiteit, zoals de bakker die boven zijn zaak woont, wel in aanmerking blijven komen voor het gunstregime.

Hannelore Goeman drukt tot slot de hoop uit dat het parlement eensgezind het niet tolereerbare achterpoortje in de wet zal sluiten, en recht en rechtvaardigheid zal doen zegevieren.

2. Algemene bespreking

2.1. Tussenkomst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde noemt de sfeerschepping over de gunstregeling raar. Men wekt de indruk dat die de rijken met hun villa's en zwembaden wil bevoordelen. Hij bestrijdt dat het om een achterpoortje zou gaan of om fraude. Ook het Grondwettelijk Hof erkent dat de regeling bestaat. De Vlaamse Belastingdienst moet die correct toepassen.

Het gaat hier niet om rijken die zich nergens iets van aantrekken maar om (vaak familiale) ondernemers die ervoor willen zorgen dat hun vennootschap niet hoeft verkocht te worden om de erfbelasting te kunnen betalen. Dat het voor kleine familiale ondernemers niet allemaal voorbij zou zijn bij een overlijden, vergt dergelijke regeling. Het is dan ook vreemd als socialisten die bescherming niet zouden steunen.

Zelf leidt het lid uit het arrest van het Grondwettelijk Hof af dat er juist geen nieuwe bepalingen nodig zijn. Het bevestigt dat de regeling goed is, wat haar finaliteit is en dat duidelijke criteria nodig zijn en moeten toegepast worden. De huidige

³ Grondwettelijk Hof, arrest nr. 51/2023 van 23 maart 2023, rolnummers: 7787 en 7788.

voorwaarden zijn allesbehalve vrijblijvend: er staat al dat er een duidelijke, reële economische activiteit moet zijn.

In wat men onder dat laatste kan verstaan, mag men niet te selectief zijn, waar-schuwt het lid, zoals het voorbeeld van de hoofdindieners zelf aantoon-t. Ook een bakker zit immers vaker in zijn privéwoning dan in zijn bakkerij. Het criterium van de hoofdzakelijkheid dreigt veel uit te sluiten, terwijl volgens het lid zelf alles met dubbel gebruik dat in een vennootschap kan gebracht worden, zoals bijvoorbeeld een auto, onder die clausule kan vallen.

Hij is het wel eens om op te treden bij flagrant misbruik, wanneer er geen sprake is van enige economische activiteit. Volgens hem is de minister op dit moment ook aan het onderzoeken om de toepassing van 'economische activiteit' te verduidelij-ken. Het Grondwettelijk Hof verwijst naar de antimisbruikbepaling.

Tot slot suggereert hij om, in de strijd tegen onrechtvaardigheid, de erfbelasting voor iedereen te verlagen.

2.2. Tussenkomen van Sarah Smeyers

Sarah Smeyers deelt de overtuiging van de vorige spreker dat niet elke familiale onderneming op zoek is naar achterpoortjes in de schenk- of erfbelasting. Voor een gerechtvaardigde toepassing van de verlaagde tarieven zijn er voldoende voor-waarden vooraf en controles achteraf. Zij roept op om het kind niet met het bad-water weg te gooien. De bestaande regeling is gunstig om familiale bedrijven het hoofd boven water te laten houden bij de opvolging van generaties. Iedereen is het er tenslotte mee eens dat zij belangrijke steunpilaren zijn van de Vlaamse economie en welvaart.

De intentie van het gunstregime moet dan ook overeind gehouden worden, al sluit dat niet uit dat men onbedoelde gevolgen bekijkt. Vraag is wel wat dergelijk onei-genlijk gebruik is en hoe vaak het voorkomt. Volgens haar is wat voorligt, daarin te strikt. Voor de N-VA-fractie is het legitiem bedrijfsbeheer om te investeren in onroerend goed, ook als dat hoofdzakelijk voor private bewoning dient. Dat laatste sluit niet automatisch uit dat het onderdeel vormt van de familiale vennootschap, maar moet geval per geval beoordeeld worden.

Men zou misschien kunnen overwegen om onroerende goederen die enkel bewoond worden door de schenker of erflater uit te sluiten van het gunsttarief, maar andere die geheel of gedeeltelijk voor private bewoning geschikt zijn, in het gunstregime te laten. Zij gelooft niet dat het de ratio legis is dat bedrijfsleiders hun eigen villa of appartement aan zee in de vennootschap inbrengen, om die vervolgens fiscaal gunstig te laten overgaan naar de volgende generatie.

Anderzijds moet men voor ogen blijven houden dat familiale vennootschappen in het leven worden geroepen om winsten te genereren. Haar fractie heeft dan ook vragen bij de voorgestelde uitsluiting van passief belegde activa. Willen de indie-ners dat de overheid of Vlabel bepalen waarin een vennootschap zijn geld mag beleggen? Vanaf wanneer is dergelijke belegging actief? Verduidelijking is nodig. Vanwaar bijvoorbeeld het onderscheid tussen een beleggingsfonds en een reke-ning? Wat moet een vennootschap die even wat cash over heeft, daarmee doen, als het dat niet mag beleggen in fondsen? Is het niet haar recht haar gelden zo goed mogelijk te beleggen in afwachting van een volgende investering? Bovendien kunnen passief belegde activa ook dienstdoen als onderpand voor leningen. Wordt ook dat uitgesloten van het gunsttarief?

Tot slot vat het lid het standpunt van haar fractie samen: zij is voor het basisprin-cipe van de gunstige overdracht van familiale ondernemingen. De voorwaarde van

het behoud van de reële economische activiteit en de controle daarop achteraf bestaan en worden toegepast. Oneigenlijk gebruik dient aangepakt, maar voorliggend voorstel daartoe vergt nog verduidelijking en verfijning.

2.3. Tussenkomsst van Björn Rzoska

Voor *Björn Rzoska* blijft de essentiële vraag: wanneer past men het gunstregime toe en wanneer niet? Wat voorligt, heeft alvast de verdienste verheldering te brengen in de door Vlabel vastgestelde onduidelijkheid. Dat die dienst voortaan zou bepalen waarin vennootschappen moeten beleggen, leest hij er niet in. Niemand is ertegen om familiale vennootschappen boven water te houden bij de overdracht naar een andere generatie. Maar zelf voelt hij wel weerstand tegen de poging om dingen oneigenlijk onder het gunsttarief te brengen, wat onrechtvaardig is tegenover wie niet over dergelijke vennootschap beschikt.

Ook dat de indieners geluisterd hebben naar de eerdere opmerkingen van de leden, is goed parlementair werk. Hij hoopt, in het licht van de rechtvaardigheid, minstens op een initiatief van de meerderheid om te verhelderen wat onder het gunstregime valt.

2.4. Tussenkomsst van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy benadrukt het belang van de regeling voor de continuïteit van met name familiale ondernemingen. Voor die laatste groep is ze bedoeld en door hen wordt ze ook gebruikt. Het lid wijst ook op de daarmee verbonden werkgelegenheid. Verder is het criterium van de reële economische activiteit duidelijk. In de praktijk gaat het vrijwel altijd om de keuze tussen de genoemde regeling tegen 3 procent en een schenking, en zelden om grotere verschillen, wat de voorstelling als grote fiscale sluipweg relativeert.

Daarnaast is iedereen het ermee eens dat oneigenlijk gebruikt moet aangepakt worden. Daarvoor is er echter de bestaande antimisbruikbepaling. Wat in het voorstel naar voren wordt geschoven, roept daarentegen nieuwe vragen op. De eerste luidt: wat is een passieve belegging? Volgens het lid is het een moeilijke opgave om die aspecten in een vennootschap te onderscheiden. Andere vraag is over welke panden het gaat in de hoofdzakelijke bewoning. Ook dat blijft onduidelijk. Om al die redenen steunt de cd&v-fractie het voorstel niet.

2.5. Tussenkomsst van Steven Vandeput

Steven Vandeput waarschuwt dat wat voorligt, verder ingrijpt dan alleen op een bepaling in het erfrecht. Voorstellen hebben immers een intentie. Die moet ook duidelijk gemaakt worden. Volgens hem bestaat die in dit geval niet in fraudebestrijding, want die bestaat terecht al, maar in de controle over de manier waarop mensen en bedrijven hun vermogen organiseren. Dat ondernemingen ervoor kiezen de minst belaste weg te kiezen, is echter een recht.

2.6. Tussenkomsst van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman betreurt dat de commissie er niet in slaagt een sereen debat te voeren over een oprecht voorstel van de oppositie, en dat de indieners op de sociale media worden voorgesteld als mensen die alle kleine zelfstandigen wegzetten als fraudeurs. Zij roept dan ook op daarmee te stoppen, want zoiets maakt een eerlijk debat in het parlement onmogelijk.

Ook het intentieproces vanwege de commissievoorzitter kan zij niet waarderen. Het debat gaat niet over het bepalen van wat mensen mogen doen met hun geld, maar over wat eerlijke belastingen zijn. Voor alle duidelijkheid verklaart ze nog-

maals dat haar fractie voor een gunstregeling is voor familiale vennootschappen met het oog op de continuïteit. Het Grondwettelijk Hof heeft de legaliteit daarvan ook bevestigd, maar evenzeer gesteld dat de inzet ervan een politieke keuze is. En daarover gaat het vandaag. Dat er onduidelijkheid is, wordt aangetoond door de uiteenlopende interpretaties door Vlabel en de rechtspraak.

Volgende vraag is dan welke principes men vooropstelt bij de verduidelijking van wat men onder het gunstregime stopt. Voor de indieners zijn dat onroerende goederen die een band hebben met de economische activiteit. Onroerende goederen die hoofdzakelijk voor private bewoning zijn bedoeld, vallen daar niet onder. Verder mag een familiale vennootschap inderdaad beleggen waarin ze wil, maar voor de gunstregeling moet er opnieuw een band zijn met de economische activiteit. Gemengd gebruik valt er wel onder, hoofdzakelijk privaat gebruik niet.

Iedereen verklaart het ermee eens te zijn dat het niet de bedoeling is dat de regeling oneigenlijk wordt gebruikt, maar niemand stelt een oplossing voor, ook al doen zich feiten van fiscale optimalisatie voor. Ook de minister beloofde een jaar geleden een initiatief maar tot nu toe gebeurde er niets. Moet het lid daaruit concluderen dat de meerderheid geen oplossing wil? De discussie over een rechtvaardige erfbelasting wil ze gerust voeren, verzekert ze, en haar fractie legde trouwens al een voorstel neer, waarin men tot 250.000 euro belastingvrij erft van om het even wie. Waar blijft het voorstel van de meerderheid?

2.7. Tussenkomenst van Philippe Muyters

Philippe Muyters stelt vast dat in het voorstel van de indieners een ondernemer zijn winst mag beleggen op een spaarboekje maar niet in een appartement dat hij verhuurt, of in aandelen, terwijl die laatste nochtans essentieel kunnen zijn voor zijn bedrijfsvoering. De economische activiteit die de indieners voorstellen, is dan ook geen goede maatstaf. Zijn fractie zal het voorstel niet goedkeuren.

2.8. Tussenkomenst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde leidt uit het argument van de indieners dat er familiale vennootschappen zijn die dankzij achterpoortjes niet eerlijk hun belastingen betalen, af dat zij minstens de schijn opwekken dat het systeem misbruikt wordt en dat dergelijke ondernemers halve fraudeurs zijn. Verder heeft Vlabel niet altijd het gelijk aan zijn zijde, zoals in dit geval. Het Grondwettelijk Hof stelt paal en perk aan hun interpretatie. Wat het misbruik betreft, is het niet nodig de hele regeling in vraag te stellen, want er is al een antimisbruikbepaling. Wat voorligt, daarentegen, zet de deur open om de juridische bescherming van vennootschappen af te breken. Tot slot is hij benieuwd naar de details van het erfbelastingvoorstel van Vooruit.

2.9. Tussenkomenst van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy heeft Vooruit al van alles horen aankondigen over de erfbelasting, maar in het parlement werd nog niets ingediend. Hij hoorde Joris Vandenbroucke wel zeggen dat het genoemde bedrag van 250.000 euro per erflater is, en dat de vrijstelling per kind wordt afgeschaft, net als het verschil tussen roerend en onroerend, en dat tussen schenking en erfenis. Klopt dat? Verder zou Vooruit ernaar streven de opbrengst van de erfbelasting te verhogen van het huidige anderhalf miljard euro naar 2,5 miljard euro. Met de geschetste regeling zal het de middenklasse zijn die betaalt, concludeert het lid. Hij wil duidelijkheid van Vooruit over hun voorstellen over de erfbelasting.

2.10. Tussenkost van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman erkent het bestaan van de antimisbruikbepaling maar hier gaat het over de principes. Wat mag onder de gunstregeling vallen? Vindt men het normaal dat voor onroerende goederen en allerhande beleggingen die niets te maken hebben met de economische activiteit van de familiale vennootschap, tot 24 procent minder erfbelasting wordt betaald? Indien niet, ziet zij alvast geen concrete oplossing om daaraan een einde te maken.

Het debat over de erfbelasting, waar Peter Van Rompuy om vraagt, wil Hannelore Goeman graag voeren, maar niet in de marge van deze bespreking.

2.11. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz stelt op basis van dit debat vast dat zijn conceptnota over een impactbureau in de schoot van het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1588/1) alleen maar aan gewicht wint. Vaak is de impact van dergelijke voorstellen te weinig gekend. Het is niet zo dat diegenen die het niet eens zijn met het voorstel van decreet, fraude valideren. Dit voorstel is volgens hem 'une fausse bonne idée': door misbruik te willen bestrijden, komt de hele regeling in het gedrang, en effent men het pad voor een dreigende overheid die zich inlaat met de bedrijfsvoering van ondernemers. De Open Vld-fractie verzet zich daar met klem tegen, en wil graag voortwerken op de antimisbruikregeling.

Het lid is ook graag bereid om op basis van een volragen voorstel een grondig debat te voeren over een rechtvaardige erfbelasting.

2.12. Tussenkost van Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt maant Peter Van Rompuy tot enige rust aan. Zijn fractie heeft vanuit de oppositie een concreet voorstel van decreet uitgewerkt, waarover een debat ten gronde wordt gevoerd. Peter Van Rompuy kwam in zijn tweede tussenkost niet verder dan wat lachen, vingerwijzen en 'jodelen'. Het debat over een eerlijke fiscaliteit verdient beter. (*Opmerkingen in de zaal*)

De *voorzitter* repliceert dat iedereen de kans kreeg om zijn standpunten in te brengen in het debat, dat naar zijn mening op een waardige manier is verlopen.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Er vindt geen artikelsgewijze bespreking en stemming plaats over het voorstel van decreet en bijhorende amendementen.

4. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet wordt verworpen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Philippe MUYTERS,
verslaggever